

De Journalist

Magazine van de VVJ

België-Belgique

P.B.

8900 IEPER 1

3/8136

Afgiftekantoor Ieper

Een gezellig eindejaar
en een inspirerend nieuwjaar!

Sterven voor nieuws

Al 300 journalisten voor Dutroux

Tony Landuyt 25 jaar bij 25-jarige De Morgen

Gijzeling van uitgevers

Dossier: 40 jaar erkenning van beroepsjournalisten

Inhoud

Van de redactie	3
Actueel	
Sterven voor het nieuws	4
Al 300 journalisten voor het proces-Dutroux	5
Telex	5
Mens achter het Nieuws	
Tony Landuyt 25 jaar bij 25-jarige De Morgen	6
Dossier: 40 jaar erkenning	
De wet van '63 is 40, de Erkenningscommissie 37 jaar oud	7
40 jaar erkenning in een grafiek	9
Erkenningscommissie evolueert met het medialandschap mee	10
'Nummer1'	11
Enkele weetjes	12
De oudste nog levende beroepsjournalist: Fernand Papon	13
Wanneer een erkenning voor de bijberoeper?	14
Column	
Marc Vlaeminck over de gijzeling van uitgevers	15
Raad voor de Journalistiek	
Jean Bruggeman c/Het Laatste Nieuws	16
Gert Verhellen c/De Morgen	18
Scheef bekeken	17
Onder embargo	19

Coverontwerp:
Het CreatieKabinet - Chris Hubrecht

Magazine van de Vlaamse
Vereniging van
beroepsJournalisten (VVJ)

Coördinatie

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
en Luc STANDAERT

Vaste medewerkers

Jan BACKX
Kim DUCHATEAU
Johan VAN CUTSEM
Kris VANDERHAEGEN
Luc VANHEERENTALS
Marc VLAEMINCK

Redactiesecretariaat

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 BRUSSEL
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
E-mail de.journalist@journalist.be
www.journalist.be

Abonnementen

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

Publiciteitsregie

Laurent COPPENS
E-mail laurent.coppens@euronet.be

Lay-out & druk

Drukkerij Deman nv
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers van de
Periodieke Pers

Het gezag van de pers

Veertig jaar Erkeningscommissie, een moment om even bij stil te staan in De Journalist. In 1963 is ons beroep wettelijk erkend. Sindsdien hebben tientallen leden van de Erkeningscommissie gewaakt over de titel van beroepsjournalist. Dank aan de velen die er hun tijd en energie hebben ingestoken.

Niet iedereen kan zich zomaar (beroeps)journalist noemen. En dat is een goede zaak om de zo geroemde onafhankelijkheid en de persvrijheid te helpen beschermen.

Jammer genoeg loopt dat niet altijd van een leien dakje. De pers en de journalisten staan vaak in een slecht daglicht. Als we dan al een vierde macht zijn, is het aan ons om die macht om te zetten in gezag. Een gezag dat stoelt op nauwkeurige waarneming en redelijkheid. Alleen daardoor kan de pers respect afdwingen. Aanklagen waar nodig, haarfijne analyses maken, met beklijvende reportages uitpakken.

Waar de macht de schijnwerper op richt, moet de pers aandacht geven aan de schaduwzijde. Onze taak is de rol van de machthebber toe te lichten en de gevolgen voor de samenleving te onderzoeken. De vinger op de wonde leggen die soms al te gretig wordt toegedekt.

Daar zijn beroepsjournalisten voor nodig die hun opdracht ernstig nemen. En een organisatie die bijspringt als het voor de eenzame werker in het veld teveel wordt.

Marc Van de Looverbosch

(Foto Johan Van Cutsem)

Sterven voor het nieuws

Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) maakt eerste balans op van Irak-oorlog

Marleen Sluydts

De voorbije (?) oorlog in Irak zorgde voor de meest uitgebreide en dure mediacampagne sinds lang. De IFJ (Internationale Federatie van Journalisten) schat dat ongeveer drieduizend journalisten en andere mediawerkers zich in Irak en de aangrenzende landen bevonden aan het begin van de oorlog. De voorlopige balans valt negatiever uit dan verwacht: 16 journalisten en hun medewerkers bekochten het tijdens de oorlog zelf met hun leven en na afloop van de strijd liep dat cijfer nog op tot 20. Zeven slachtoffers werden gedood door de geallieerden. Ook journalisten die zich niet op het slagveld bevonden maar de anti-oorlogsposten versloegen, kwamen letterlijk en figuurlijk onder vuur te liggen.

De IFJ presenteerde afgelopen week samen met het recent opgerichte INSI (International News Safety Institute) een uitvoerig rapport over de verslaggeving rond de Irak-oorlog. 'Dying to tell the story', heet het bijwijlen aangrijpende werk. De IFJ toont zich vooral verontrust door de VS-aanvalen op het centrale Iraakse radio- en televisiestation en op het Palestine hotel, waar zich meer dan 150 journalisten en mediapersoneel bevonden van over heel de wereld. Vragen rijzen over eventueel kwaad opzet, vooral gericht op de onafhankelijke journalisten die niet 'embedded' waren bij een legerafdeling. Ook op andere manieren werd journalisten verhinderd hun werk naar behoren uit te voeren.

De IFJ concludeert in de eerste plaats dat er een betere wettelijke bescherming voor journalisten moet komen. Mediabazen dienen journalisten van een degelijke training, uitrusting en materiaal te voorzien. Eens te meer viel op hoeveel slecht voorbereide en onervaren journalisten zich in en om Irak bevonden. Met de oprichting van het INSI wil de IFJ nog nadrukkelijker op die noden inspelen.

Fred Nerac

Het boek dat ze nu samen hebben uitgebracht, geldt tegelijk als een eerbetoon aan de mediaslachtoffers in Irak. Op de persvoorstelling

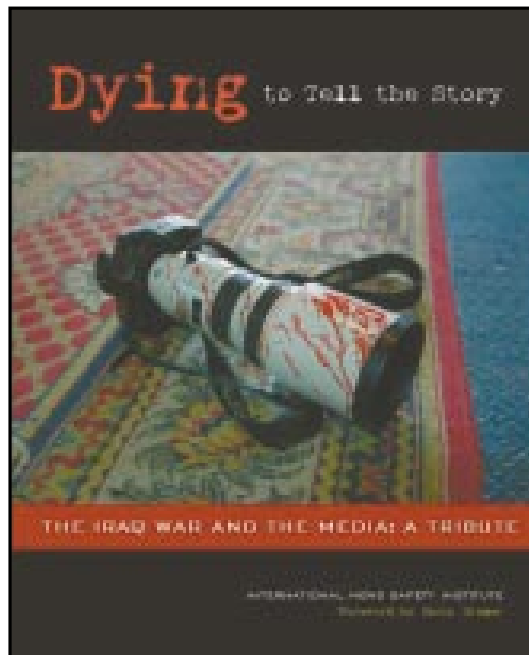
was trouwens ook Fabienne Nerac aanwezig, de echtgenote van de nog steeds vermiste Frans-Belgische cameraman Fred Nerac. Op ingetogen wijze vertelde zij iets over de actie die reeds ondernomen werd om uit te zoeken wat er met haar man en de vertaler Hussein Osman is gebeurd. Daaruit bleek pijnlijk hoe weinig medewerking er van de VS komt. De Amerikanen schreven Fabienne Nerac zelfs een brief om te melden dat ze het onderzoek als afgesloten beschouwen, ook al erkennen ze dat haar man misschien nog in leven is.

In 'Dying to tell the story' beschrijven collega's en/of vrienden van 17 overledenen de gebeurtenissen die tot hun dood hebben geleid. Sommigen focussen op de eigenlijke gebeurtenissen, anderen vertellen het levensverhaal van de betrokkenen. Sommige verhalen zijn emotioneel, andere meer matter-of-fact, soms lang, soms kort, maar geen van de verhalen laat je onberoerd.

Toch is er tussenin ook plaats voor een wat luchtiger noot. Zoals de anecdote over de (embedded) journaliste die vroeg of ze een koffer op wieltjes mocht meenemen. Ook de ironie van het lot vertolkt een prominente rol in de verhalen. Vele journalisten werden gedood op wat zij juist als de veiligste plek beschouwden. Eén element komt voortdurend terug: verontwaardiging over

wat er met zoveel verslaggevers is gebeurd.

Het rapport omvat verder nog een aantal bijdragen over de psychologische effecten van oorlogsverslaggeving, adequate training en de specifieke situatie van freelancers. Neem er de sobere en goedgekozen foto's bij, en je hebt waarlijk een mooi eerbetoon aan de slachtoffers.

Dying to Tell the Story

*Dying to Tell the Story,
International Safety Institute, 2003.
Het boek is verkrijgbaar bij het IFJ/INSI
(Résidence Palace, Lokaal 2252 bij Sarah De Jong)
voor de prijs van 20 euro.
De opbrengst gaat integraal naar het INSI.*

Al meer dan 300 journalisten voor proces-Dutroux

Pol Deltour

Het is nu al met stip het media-event van volgend jaar: het proces-Dutroux dat op 1 maart in Aarlen begint. Half december waren er via de website van Justitie (www.just.fgov.be) al 320 accreditatie-aanvragen van journalisten binnen gelopen. Aangezien er nog tot 18 januari 2004 accreditaties aangevraagd kunnen worden, loopt dat cijfer wellicht nog fors op. Justitie maakt zich sterk ongeveer 220 journalisten aan een plaats te kunnen helpen in de assisenzaal en de belendende filmzaal. Aanvankelijk werd slechts ruimte voorzien voor een vijftiental verslaggevers in de eigenlijke assisenzaal en een honderdtal in de aanpalende filmzaal.

Zoals verwacht is er ook buitenlandse interesse voor het volgen van het proces, maar die blijft voorlopig beperkt tot Europese media. De geografisch verst verwijderde belangstelling komt tot dus ver van twee Russische verslaggevers. Onder de 320 aanvragen die tot dus ver toekwamen, bevinden zich ook een honderdtal technici.

De uiteindelijke afwikkeling van de accreditaties komt in handen van drie syndics, die door de AVBB zijn geselecteerd. Het gaat om

Jan Heuvelmans, Marc Vandermeir en André Sommerlatte.

Satelliet

Het probleem van de audiovisuele media is intussen goeddeels opgelost. VRT, VTM, RTBF en RTL kwamen met justitie, politie en de stad Aarlen overeen dat ze op de parking voor het justitiepaleis elk een container met montageruimte kunnen installeren. Er worden twee bijkomende containers geplaatst voor de internationale beeldagentschappen EBU en ENEX, die respectievelijk de openbare en de commerciële buitenlandse omroepen van materiaal zullen voorzien. Buitenlandse omroepen die per sé een eigen satellietwagen willen gebruiken, kunnen die kwijt op een braakliggend terrein achter het gerechtshofgebouw.

De omroepen kwamen met Justitieminister Onkelinx en de voorzitter van de Aarlense rechtbank overeen dat elke dag 'neutrale' beelden van het proces kunnen uitgezonden worden. Een getuigenis bijvoorbeeld valt daar niet onder. Ondertussen wordt het hele proces wel op beeld vastgelegd met het oog op uitzending later. De 'historiciteit' van het gebeuren verantwoordt dit, erkent justitie.

TELEX - TELEX

De afdeling Antwerpen-Limburg van de Vlaamse Vereniging van Beeld Journalisten (VVB) organiseert op donderdag 22 januari 2004 een stoomcursus digitale fotografie en transmissie. Vanaf 13 uur in het IPV op de Grote Markt in Antwerpen. Met medewerking van Nikon, De Beukelaer, Apple en Adobe. Inschrijven doet u bij jan.prenen@skynet.be.

***

Persfotografen kunnen nog 11 januari 2004 werk inzenden voor de Fujifilm Euro Press Photo Awards 2004. Meer info bij Robert Van den Brugge van de Belgische Foto- en Film Pers op tel. 02/235.22.67.

***

De Koning Boudewijn Stichting organiseert op 3 februari 2004 van 11u30 tot 15 uur een seminarie rond het thema 'Journalistieke praktijken die de betrokkenheid van de burger vergroten'. Plaats: het IPC in de Résidence Palace. Het definitieve programma van dit seminarie verschijnt in DJ van januari. Meer info of inschrijvingen: Greet Massart op de KBS, tel. 02/549.02.28.

ZIN OM 2500 EURO OP ZAK TE STEKEN?

NEEM DEEL AAN DE **PERSPRIJS 2004** VAN DE PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

Misschien maakte u de afgelopen twee jaren wel een reportage over Vlaams-Brabant. Een doorwrochte analyse van de taalfaciliteiten in de Vlaamse Rand, een reeks over het economisch weefsel rond de luchthaven, een luchtig verslag over een regionaal initiatief... Elk audiovisueel werk dat bijdraagt tot een betere beeldvorming van de provincie Vlaams-Brabant (bestuur en/of regio) en dat in 2002 of 2003 werd uitgezonden op de Vlaamse radio of televisie kan meedingen.

Kandidaturen zijn welkom tot eind januari 2004.

Meer inlichtingen, reglement en deelnemingsformulier bij de Provincie Vlaams-Brabant, informatiedienst, Provincieplein 1, 3010 Leuven, tel. 016-26 71 64, info@vl-brabant.be, <http://www.vlaamsbrabant.be/reglementen>

Tony Landuyt 25 jaar bij 25-jarige De Morgen

Mark Vlaeminck

De Morgen bestaat 25 jaar. Een kwarteeuw geleden, toen de eerste De Morgen van de persen rolde, was wieljournalist Tony Landuyt er al bij. Vandaag maakt Landuyt nog steeds deel uit van de redactie van de krant. "En als het van mij afhangt wil ik hier nog wel een paar jaar blijven werken", zegt hij. "Al was het maar om 25 keer de Tour te kunnen volgen."

Antwerpenaar Tony Landuyt is 59 en een naam in de Vlaamse sportjournalistiek. Ook al zocht hij zijn geluk en zijn toekomst eerst elders. Toen rederij Flandria nog eigenaar was van het drijvende restaurant La Pérouse (twee sterren in de Michelin), was de jonge

'Een Tour win je niet op een biefstuk alleen' (Foto Nick Hannes)

Landuyt daar verantwoordelijk voor de wijn. Als jongeman probeerde hij weliswaar actief uit te blinken in de wielersport, die hij later als verslaggever zou analyseren. Op de piste werd hij bij de liefhebbers ooit Belgisch kampioen achter derby's en heel eventjes zelfs mocht hij zich beroepsrenner noemen. "Nu valt er met koersen geld te verdienen, maar in die tijd reden wij voor een truitje en een beker." Niet te verwonderen dat Tony Landuyt in 1969 een vaste job aannam als corrector bij Volksgazet, de legendarische socialistische krant waar Jos Van Eynde de plak zwaaide. Zijn interesse voor de wielersport maakte hem medewerker van de sportredactie en toen in 1971 een vaste redacteur langere tijd wegens ziekte afwezig bleef, werd Tony Landuyt sportredacteur bij Volksgazet. "Dat was de grote tijd van Eddy Merckx, van Walter Godefroot en van Herman Van Springel, en ik vond het dan ook bijzonder jammer dat de grote Merckx niet startte in de Tour van 1973, de eerste Ronde die ik als jonge verslaggever mocht volgen."

Sindsdien leerde Landuyt andere grote renners kennen, want na zijn eerste Tour in 1973 (gewonnen door de Spanjaard Luis Ocaña) volgde hij nog 21 keer de Ronde van Frankrijk.

"De Tour volgen, dat is het van het zwaarste dat een sportjournalist kan doen", zegt hij. "Een trekhond, dat zijt ge. De Tour volgen, dat betekent dat ge drie weken lang iedere dag uren en uren in een auto zit dwars door Frankrijk, dat ge 's avonds na de ritaankomst nog eens tot 100 kilometer kunt afleggen om uw bed te vinden en dat ge de volgende ochtend misschien weer 100 kilometer moet

doen om de nieuwe startplaats op te zoeken. Als ge dat niet heel graag doet, houdt ge dat nooit vol."

Gaarne doen, is een uitdrukking die Tony Landuyt tijdens ons gesprek wel vaker gebruikt. Zo volgde hij ook met plezier drie keer de Giro en een keer de Olympische Spelen in Barcelona. Ik vraag hem of hij dan ook niet liever wielerverslaggever was geweest op de redactie van een grotere krant waar wiel- en andere sporen meer ruimte krijgen.

"Ik ben graag bij De Morgen", antwoordt hij. "Maar ik zal niet ontkennen dat het hier, zeker in het begin, soms moeilijk was. De eerste jaren liepen wij hier permanent met de strop rond de hals, maar gelukkig ging de valkuil niet open. In 1986 gingen we failliet, maar we mochten zelf verder een krant uitgeven. Van overal kwam er toen solidariteit voor De Morgen. Zelfs in Nederland waren er benefietconcerten. Ook die woelige dagen hebben we overleefd. Solidariteit kan veel doen."

Zonder solidariteit en collegialiteit kun je ook in de wielerverslaggeverij niet overleven. Want kijk eens: zo'n renner haalt daar de eindstreep en alsof er een schat aan goudstukken valt te rapen, repen zich een paar honderd nieuwsgelike verslaggevers naar de ritwinnaar. Wie geluk heeft en rap kan lopen, eindigt op 5 centimeter van de overwinnaar en kan inderdaad noteren wat die vedette verkondigt. Bij sommige wielploegen volgen de renners mediatraining om te leren wat ze tijdens zo'n interview moeten zeggen. Maar een sportjournalist met te korte beentjes, of met een te dikke buik die in de weg hangt, of gewoon met brute pech, die collega strandt op dertig meter van de gevierde winnaar en die hoort geen halve letter van wat die kerel meedeelt. Toch moet ook die ongelukkige sportjournalist zijn artikel doorzenden naar zijn redactie, want ook zijn lezers willen uitgebreid op de hoogte gebracht worden van wat er omging in het hart en het hoofd van hun sportieve idolen.

"Op dat moment speelt de solidariteit tussen sportjournalisten", zegt Tony Landuyt, "want wie vandaag het geluk heeft op de eerste rij te staan, moet goed beseffen dat hij morgen helemaal achteraan kan eindigen."

Een journalist die een kwart eeuw de Tour volgt, die moet toch kunnen antwoorden op de vraag of er ook renners zijn die niét slikken. Landuyt: "De inspanning die van de renners gevraagd wordt is enorm zwaar. Een Tour win je echt niet op een boterham en zelfs niet op een biefstuk. Iedereen zal dus wel iets innemen. Alleen is de vraag: waar eindigt de medische begeleiding en waar begint de doping?"

Samen met collega Jeroen De Preter schreef Tony Landuyt het boek 'Koers!'. Het begint waar Het Rijke Vlaamse Wielerven van Karel van Wijnendaele eindigt en bevat 12 portretten, van Briek Schotte tot Johan Museeuw. Uitgegeven bij Manteau/Meulenhoff.

Dossier: 40 jaar erkenning

50 jaar televisie, 25 jaar De Morgen, 85 jaar De Standaard... Beroepsjournalisten die dit jaar nog geen reden tot feesten hadden, letten nu even goed op: de wet die hun beroepstitel en de bijhorende faciliteiten instelt bestaat 40 jaar ! Dat de wet van 30 december 1963 het professionele journalisten een stuk makkelijker om werken heeft gemaakt, staat buiten kijf. De persdocumenten van een beroepsjournalist doen nog steeds vele deuren open gaan – ook al klopt het dat de (h)erkenning ervan nog niet absoluut is. De titel van beroepsjournalist geeft eveneens recht op niet onaanzienlijke praktische en sociale voordelen. En dan genieten beroepsjournalisten ook nog het prerogatief te kunnen aansluiten bij een representatieve en wilskrachtige beroepsvereniging, de VVJ/AVBB. Tijd voor een terug- en vooruitblik tegelijk, vond De Journalist.

De wet van '63 is 40, de Erkenningscommissie 37 jaar oud

Raymond De Craecker
voorzitter van de Nederlandstalige Erkenningscommissie

Zaterdag 17 september 1966, in de namiddag, kwamen één vrouw en zeven mannen samen in het oude pershuis aan de Korte Boterstraat, hartje Brussel. Het werd een historische bijeenkomst, al zullen ze dat op dat ogenblik misschien niet beseft hebben. Zij vergaderden voor het eerst – gedurende vier uur – als 'Kommissie voor de Erkenning en de Bescherming van de Titel van Beroepsjournalist', die was opgericht voor de uitvoering van de wet van 30 december 1963.

De wet is nu 40 jaar oud. Maar de eerste zitting van de Nederlandstalige kamer van de Erkenningscommissie dateert dus van 37 jaar geleden. Waarom er bijna drie jaar verliep tussen de ondertekening van de wet en die eerste zittingsdag is niet helemaal duidelijk. Weliswaar moesten nog Koninklijke Besluiten worden opgesteld voor de organisatie en de werking van de commissies en voor de samenstelling ervan, maar die kwamen er al in het voorjaar van 1965. Er is dan nog anderhalf verlopen alvorens werkelijk werd gestart met de echte erkenning en bescherming van de beroepsjournalisten en op basis van die erkenning, de uitreiking van de officiële perskaarten van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

De pioniers van toen, 17 september 1966, waren van de kant van de mediadirecties Georgette Decq (De Standaard), Henri De Kimpe (de vereniging van dagbladuitgevers), Wilfried Somville (Gazet van Antwerpen) en Willy Vaerewijck (Volksgazet). Aan journalistenzijde zetelden Leo Laureyssens (Volksgazet), Emiel Soudan (Vooruit) en Frans Van Erps (De Nieuwe Gids). Er was ook een administratief

secretaris bij, een meneer Hernalsteen.

Als eerste punt op de agenda van die vergadering stond vermeld: de "verkiezing van voorzitter en sekretaris", als tweede punt: "modaliteiten van het voorzitterschap, verhouding en bevoegdheden van de te verkiezen voorzitter en sekretaris". Bij het begin van de vergadering waren wel een voorlopig voorzitter en secretaris aangeduid, namelijk Emiel Soudan en Georgette Decq. En dat was maar goed ook, want van de verkiezing van voorzitter en secretaris kwam niets in huis. De uitgevers schoven Henri De Kimpe naar voren, maar de journalisten waren daarmee niet akkoord. Zij argumenteerden hun verzet met een verwijzing naar het voorzitterschap bij de Franstalige afdeling, die al eerder was samengekomen. Daar was een directeur als voorzitter aanvaard. De Vlaamse journalisten waren van mening dat er een evenwicht moest zijn en dat daarom de Nederlandstalige afdeling een journalist als voorzitter moest krijgen.

Geen van beide delegaties wilde meteen toegeven. Het zou nog verscheidene (elkaar snel opeenvolgende) vergaderingen duren tot ten slotte tijdens de zevende vergadering, op 18 november 1966, Frans Van Erps werd verkozen tot voorzitter en Henri De Kimpe tot secretaris. Zij zouden dat jarenlang blijven. Frans Van Erps leidde de Nederlandstalige Erkenningscommissie tot in 1991. Hij werd toen opgevolgd door Rudi De Ceuster, toenmalig directeur-generaal van het persagentschap Belga, die tot in maart 1999 voorzitter bleef, waarna de huidige voorzitter overnam.

Dat betekent dat de commissie tot nu, buiten de enkele maanden met een waarnemende voorzitter, slechts drie voorzitters heeft

Raymond De Craecker (Foto Nick Hannes)

U verlicht de geesten, Dexia Bank helpt u hierbij.

Neem deel aan de Persprijzen Dexia Bank

Meer info op 02 222 49 95 - www.dexia.be

Dossier: 40 jaar erkenning

gekend. Dat is vooral het gevolg van de prestatie gedurende een kwarteeuw van Frans Van Erps.

Keren we nog even terug naar de eerste vergadering van 17 september 1966. Er werden die dag al meteen journalisten erkend. De aanwezigen begonnen, een beetje logisch, met zichzelf en zo kreeg Leo Laureyssens het erkenningsnummer N1 en Frans Van Erps nummer N2.

Na die eerste vergadering volgden in 1966 nog zeven zittingen en in totaal werden dat jaar, dus eigenlijk op een goede drie maanden, 430 erkenningen uitgesproken. Voor vrijwel alle op dat ogenblik actieve journalisten waarover geen twijfel bestond, was de toestand geregulariseerd.

Prima overlegmodel

Artikel 1 van de wet van 30 december 1963 somt een hele reeks voorwaarden op waaraan kandidaten moeten voldoen om erkend te kunnen worden. Maar, wie aan al die voorwaarden voldoet, is nog niet automatisch beroepsjournalist.

Artikel 2 van de wet

stelt immers dat een Erkenningscommissie dient ingesteld, samen met een Commissie van Beroep, om na te gaan of iemand al dan niet beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 1. De organisatie en de werking van die commissies werd voor het eerst vastgelegd bij Koninklijk Besluit van 26 januari 1965. Daarmee werd een overlegmodel gecreëerd dat – na veertig jaar kan het zonder schroom worden gezegd – zeer goed blijkt te werken. De erkenning van de journalisten werd daarmee

niet overgelaten aan een of andere administratieve dienst bij een ministerie. Er werd daarentegen voor gekozen mensen uit de sector zelf te laten beslissen over de kandidaturen. En omdat in bepaalde gevallen de belangen van de mediadirecties misschien zouden kunnen afwijken van die van de journalisten, is in het KB voorzien dat

de commissies paritair worden samengesteld uit afgevaardigden van enerzijds de directies, anderzijds de journalisten, die telkens worden voorgedragen door de representatieve beroepsverenigingen.

Het permanent overleg heeft, steeds met het grootste respect voor de wet, een antwoord weten te vinden op tal van vragen die in de loop der jaren rezen ingevolge de enorme evolutie in de sector. Het KB van 1965 werd inmiddels opgeheven en vervangen door het KB van 16 oktober 1991, dat de commissies volgens dezelfde principes organiseert.

De erkenning en bescherming van het beroep van journalist kwam er op vraag van de journalisten zelf. De regering is destijds op het verzoek ingegaan, al lag het niet meteen voor de hand hoe men het beroep kon beschermen terwijl tegelijk de in de grondwet voorziene persvrijheid moest worden gerespecteerd en eveneens de vrijheid van meningsuiting, opgenomen in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De wet voor de bescherming van de journalisten moest een heel andere constructie worden dan die voor de

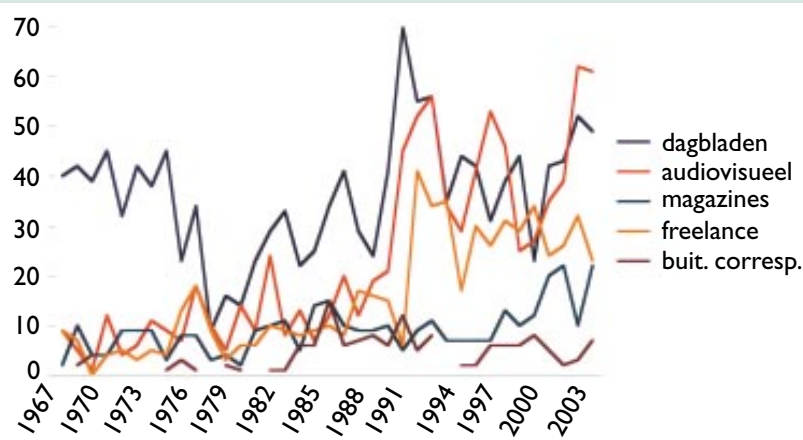
bescherming van andere

beroepen. Bij advocaten, apothekers, geneesheren, dierenartsen, gerechtsdeurwaarders, architecten en ga zo maar door, werd met de bescherming meteen een exclusiviteit gecreëerd. Alleen zij mogen het beroep uitoefenen. En in de voorwaarden om de titel te verkrijgen staat meestal een vrij strikte omschrijving van het vereiste diploma.

Voor journalisten mocht en kon men niet zo ver gaan. Zoals de journalisten zelf, ging ook de regering ervan uit dat iedereen, met gelijk welk diploma (of zelfs helemaal zonder) in aanmer-

king moest kunnen komen om erkend te worden. Anderzijds mocht met de erkenning geen monopolie ontstaan om te mogen schrijven in dag- of weekbladen.

De wetgever is daarbij zeer duidelijk willen zijn en zover gegaan dat

Aantal erkenningen per mediacategorie en per jaar

Deze grafiek toont de evolutie van het aantal erkenningen van beroepsjournalisten per jaar. Het jaar 1966 is niet afgebeeld: ten werden 430 beroepsjournalisten ineens 'geregulariseerd'. Het totale aantal erkenningen per jaar verkrijgt u door de cijfers van de verschillende mediacategorieën op te tellen. Zo werden er in 1967 in het totaal 60 beroepsjournalisten erkend, in 1968 ging het om 66 personen. Het aantal erkenningen kende een gestage groei tot er in 1990 een ware boom optrad met 138 dossiers. De lancering van VTM is daar natuurlijk niet vreemd aan, maar ook de dagbladsector zette in die periode een pak meer beroepsjournalisten aan het werk. In 1992 werden 165 beroepsjournalisten erkend, een cijfer dat in 2003 met nog een eenheid overtroffen werd. De 166 erkenningen van 2003 vormen het voorlopig jaarrecord.

(Grafiek gerealiseerd dankzij het geduldige cijferwerk van Martine Joos, secretaresse van de Erkenningscommissie)

Dossier: 40 jaar erkenning

niet de titel van 'journalist' werd beschermd maar wel die van 'beroepsjournalist'. Merkwaaardig, want men spreekt toch ook niet van 'beroepsadvocaat' of 'beroepsapotheker'. En het is niet omdat men de titel van 'journalist' erkend zou hebben dat men anderen meteen het recht zou ontnemen hebben om te publiceren in dag- of weekbladen of om nieuws en informatie te verstrekken via radio of televisie.

Echte professionelen

Iedereen mag zich dus vandaag nog journalist noemen, ook als de journalistiek niet zijn beroep is maar slechts een hobby of bijverdienste. Dat maakt het er op het terrein niet altijd gemakkelijk op. Toch biedt de wet van '63 de (beroeps)journalisten een flinke houvast omdat ze met hun erkenning en de bijhorende persdocumenten kunnen aantonen dat ze echte professionelen zijn, geen amateurs. In het verslag van de Senaatscommissie, waar in 1962 en 1963 de wet werd besproken staat daarover: "Alhoewel de betekenis van dit wetsontwerp zeer beperkt is, blijkt het toch van groot belang voor journalisten (...) onmiddellijk en door een officiële titel en een officieel document het bewijs te kunnen leveren dat zij wer-

kelijk de journalistiek beoefenen als hoofdberoep en in bepaalde voorwaarden van achtenswaardigheid. En het is ook waarschijnlijk dat de journalisten, die de titel van beroepsjournalist dragen, vanwege de officiële instanties en ook van de meeste private organisaties en personen zullen kunnen rekenen op een speciale gunstbejegening die hun zal toelaten zich op meer doelmatige en gemakkelijke wijze van hun taak te kwijten."

De senatoren hadden het bij het rechte eind, want inderdaad hebben de titel en de officiële documenten in de loop der jaren aan 'gezag' gewonnen, vooral dan bij officiële instanties. Zo organiseren openbare besturen persconferenties waarop alleen beroepsjournalisten (en stagiairs) worden toegelaten en ook politie en gerecht verstrekken hun informatie bij voorkeur aan de erkende journalisten. Dat het ook in dit verband nog veel beter zou kunnen, weten de beroepsverenigingen, die er permanent over blijven waken dat de titel en de persdocumenten naar waarde worden geschat en worden gerespecteerd.

Overigens werden in de loop der jaren verscheidene (sociale) voorzeningen aan de erkenning gekoppeld. Zo bestaat er voor de beroepsjournalisten een aparte pensioenregeling en in een aantal collectieve arbeidsovereenkomsten speelt de datum van erkenning een belangrijke rol voor het bepalen van de baremieke anciënniteit.

Erkenningscommissie evolueert met het medialandschap mee

Raymond De Craecker

Voorzitter van de Nederlandstalige Erkenningscommissie

De wet op de Erkenning en Bescherming van de Titel van Beroepsjournalist dateert uit een tijd dat het medialandschap in ons land er een stuk eenvoudiger uitzag dan nu. Er waren weliswaar meer uitgeverij van dagbladen, maar van fenomenen in de audiovisuele sector zoals vrije radio's, commerciële televisie, regionale televisie, betaalzenders, productiehuizen was geen sprake en helemaal onbekend waren internetredacties. Zelfstandige journalisten, freelancers dus, waren er bijna niet. De Erkenningscommissies hebben hun werking in de loop der jaren aan een onvoorstelbare evolutie moeten aanpassen om de wet van 30 december 1963 zinvol te kunnen blijven hanteren. Dat de wet inmiddels 40 jaar meegaat en de toepassing ervan geen onoverkomelijke problemen stelt, getuigt eigenlijk van de kwaliteit van het wetgevend werk uit het begin van de jaren zestig.

Een wet van veertig jaar is al een oude wet, zeker in een snel evoluerende sector. En journalisten werken ongetwijfeld in zo'n sector. Destijds, toen de wet tot stand kwam, was Vlaanderen rijker aan dagbladtitels en aan zelfstandige redacties dan nu. De socialistische Volksgazet bestond nog in Antwerpen en de Vooruit in Gent. Linkser stelde zich nog steeds De Rode Vaan op, weliswaar al als weekblad. De Nieuwe Gazet in Antwerpen, was al overgenomen door Het Laatste

Nieuws maar genoot nog met een respectabele redactie van een grote zelfstandigheid. De Nieuwe Gids en de Antwerpse Gids bestonden nog voort onder de vleugels van vakbondskrant Het Volk (Gent), die inmiddels zelf is overgenomen door de uitgeverij van Het Nieuwsblad... Kwamen er sindsdien bij: De Morgen en de op financieel en economisch nieuws gerichte De Tijd.

Bij de weekbladpers waren er in de loop van de jaren zeer veel verschuivingen. Het aanbod nam toe met een grote diversiteit aan bladen. Er kwamen trouwens ook veertiendaagse en maandbladen bij, die als publicaties voor algemene berichtgeving kunnen worden beschouwd en waarvan de vaste redacteurs bijgevolg erkend kunnen worden.

'Nieuwe media'

De grootste veranderingen deden zich voor bij de audiovisuele media. Begin de jaren zestig moest, op enkele uitzonderingen na, alleen rekening worden gehouden met de openbare omroep, de BRT, die ook toen aparte redacties had voor radio en televisie. De nieuwsuitzendingen waren duidelijk herkenbaar en afgebakend en daar werkten de journalisten, die in aanmerking kwamen om erkend te worden. De vrij eenvoudige situatie behoort al lang tot het verleden sinds het BRT-, inmid-

Dossier: 40 jaar erkenning

‘Ga even buiten, Leo, dat we je kunnen erkennen..’

Erkenningsnummer '1' werd 40 jaar geleden toegekend aan de Antwerpse stads- en paleisjournalist Leo Laureyssens. Aan plechtige momenten zit altijd wel een komisch Slisse-en-César-trekje. Om te kunnen 'erkennen' moest de splinternieuwe Erkenningscommissie eerst zichzelf erkennen. Een kip-ei situatie. Leo vloog als eerste even op de gang, opdat de andere leden hem het professionele vormsel zouden kunnen toedienen. Als 'Nummer 1' kwam hij terug aan de tafel zitten. De gedreven straatjournalist van Volksgazet-zaliger was er de rest van zijn loopbaan stilletjes fier op.

Ik leerde Leo in 1970 kennen, kort na zijn overstap naar De Nieuwe Gazet, waar hoofdredacteur Frans Strieleman hem de leiding over de stadsploeg had beloofd. 'Nummer 1' was, achter de façade van ouwe rechtbankverslaggever, een kwetsbaar man, met een groot hart en een al evenzeer ontwikkeld vaderlijk gevoel. Een begenadigd verteller, die virtuoos uit de hoek kon komen met trouvailles en woordspelingen. Tegen het vaak drammerige en zichzelf overserieus nemende cul-

tuurwereldje keek de journalistieke arbeider 'LL' wat achterdochtig aan. Hij vertrouwde meer op zijn parate kennis van de menselijke psychie, opgedaan als doorgewinterde misdaadverslaggever. Trekkend aan een sigaartje kon hij epische verhalen kwijt, over de jacht op De Wurger van Sint-Anneke en over de man die in zijn badkuip aan stukken was gezaagd. Het journalistieke métier, opgaan in sterke verhalen, binnen een klein halfuurtje een kloek editoriaal op papier zetten: Leo beleefde er een aanstekelijk plezier aan. Maar het leven spaarde hem niet. Nog voor de kaap van 50 werd hij getroffen door een zwaar hartinfarct. En op de drempel van het informatietijdperk kreeg Leo te horen dat hij - samen met de schrijfmachine - op pensioen mocht. Hij was net 60. Het werd geen feest. Toen het bericht van zijn professioneel afscheid in de oudejaarskrant 1984-85 verscheen, lag Leo in de kliniek. Elf dagen later viel zijn zwaar beproefde hart definitief stil.

Jan Backx

dels VRT-monopolie werd doorbroken.

Met de komst van VTM kwam er een grote nieuwsredactie bij, die net zoals bij de openbare omroep een goed omschreven entiteit vormt en waarvan de journalisten dus ook over het algemeen vrij gemakkelijk kunnen worden erkend. Maar daar bleef het niet bij. Zowel bij de openbare als bij de private omroep werden buiten de specifieke nieuws- en duidingsmagazines tal van programma's gecreëerd, die een mengeling zijn van actueel nieuws en ontspanning: 'infotainment'. Wat is het gehalte aan 'algemene berichtgeving' van dergelijke uitzendingen? Waar ligt de grens tussen de programma's die wel of niet bij de nieuwsuitzendingen moeten worden gerekend? De Erkenningscommissie moet het telkens weer onderzoeken en evalueren.

Overigens blijft het niet bij VRT en VTM. Er kwam een heel gamma van productiehuzen bij waarvan sommige wel, andere niet en sommige voor een deel nieuwsreportages leveren aan binnen- en buitenlandse zenders. De commissie moet het uizoeken, want alleen de redacteurs en cameralui die voor de nieuwsuitzendingen werken kunnen worden erkend. Zij die aan ontspanningsprogramma's werken, aan reclame- of promotiefilms, komen helemaal niet in aanmerking. Bij de themazenders en de regionale televisie stelt zich hetzelfde probleem.

Dat de Erkenningscommissie zich steeds aanpast aan de evolutie van de media kan ook worden afgeleid uit de gewijzigde houding tegenover betaaltelevisie. Omdat om de uitzendingen op het scherm te krijgen een afzonderlijk abonnement moet worden genomen, werd betaaltelevisie jarenlang op dezelfde manier behandeld als abonnementsbladen. Die worden niet algemeen verspreid via kiosken en krantenwinkels, doch uitsluitend verstuurd naar de abonnees. Het zijn daarom geen bladen voor algemene berichtgeving. Diezelfde regel werd dus ook gehanteerd voor betaaltelevisie. Twee jaar geleden is de commissie afgestapt van deze benadering en heeft in een gedragscode gesteld: "De wijze van verspreiden van het nieuws dat betrekking heeft op het actualiteitsgebieden in 't algemeen mag de erkenning van de journalisten niet in de weg staan voor zover het om een verspreiding op ruime

schaal gaat en de gehanteerde verspreidingstechniek voor het overgrote deel van het publiek geen onoverkomelijke hinderpaal is om het nieuws te bereiken."

Dat maakt het mogelijk dat journalisten van bijvoorbeeld Canal+ worden erkend. Maar ook redacteurs van ruim per abonnement verspreide bladen komen in aanmerking voor zover die bladen algemene bericht-

Eind 2000 werd de Erkenningscommissie hernieuwd voor een nieuwe periode van vier jaar. Op deze foto alvast de meeste journalistenvertegenwoordigers. Op de bovenste rij van links naar rechts herkent u mogelijk Herwig Pee (Libelle), Raymond De Craecker (Het Laatste Nieuws), Eric Vercruyse (Belga), Jean-Paul Forier (Het Belang van Limburg), Frank Demets (Trends). Onderaan van links naar rechts staan Guido Stoffels (zelfstandige), Walter Vanderstukken (ENG-Videohouse) en Karin Strobbe (VRT). Rechts onderaan staat Martine Joos, de administratief secretaresse van de Erkenningscommissie.

(Foto Johan Van Cutsem)

geving bevatten.

Internetredacties? De wetgever kon begin de jaren zestig, net zomin als de journalisten van toen, vermoeden dat de wereld de 21ste eeuw zou ingaan in een volledig communicatieweb met nooit geziene mogelijkheden. Van het World Wide Web of van internet kon vanzelfsprekend geen sprake zijn toen de teksten voor de wet van 30 december 1963 werden opgesteld. Nochtans heeft de Nederlandstalige Erkenningscommissie de journalisten die op internet werken vrijwel

Dossier: 40 jaar erkenning

onmiddellijk aanvaard. De collega's moeten wel beantwoorden aan alle bepalingen van de wet, net zoals de redacteurs van de traditionele media. Dat betekent onder andere dat zij op volwaardige, autonome redacties moeten werken en dat ze hun job als hoofdberoep uitoefenen.

Flexibiliteit zonder de essentie van de wet van '63 geweld aan te doen, zal ook in de toekomst het uitgangspunt van de Erkenningcommissie moeten zijn bij de beoordeling van de aanvragen. De techniek staat niet stil en het medialandschap zal ongetwijfeld verder evolueren.

Toegenomen werkdruk

Zijn er dan geen problemen? Toch wel. Die zijn evenwel niet het gevolg van de wijze waarop de commissies zijn samengesteld, dan wel van de sterk verhoogde werkdruk.

In de loop van de ruim zevenendertig jaar dat de Erkenningcommissie actief is, evolueerden haar taken aanzienlijk. De commissie krijgt thans veel meer dossiers te behandelen dan in het begin en die dossiers vergen bovendien meer onderzoek.

Het toegenomen aantal dossiers kan al worden aangetoond door te verwijzen naar het aantal erkenningen. Na een eerste grote reeks erkenningen - van de journalisten die reeds actief waren in de jaren 1965/1966 toen de wet voor het eerst werd toegepast - volgde een lange periode waarin per jaar circa 55 journalisten werden erkend. Midden de jaren tachtig was er een toename tot 80 à 90 journalisten per jaar. Van 1990 af (met de opkomst van de privé-zenders) werden jaarlijks gemiddeld 125 journalisten erkend (1992 werd het recordjaar met 164 erkenningen).

Uit deze nuchtere cijfers blijkt al dat het jaarlijks aantal erkenningen meer dan verdubbelde.

Bij de beoordeling van het takenpakket en de werklast van de commissie mag evenwel niet louter rekening worden gehouden met de erkenningen vermits ook de dossiers van kandidaten die worden afgewezen op de agenda komen. Veel dossiers komen meer dan eens aan de orde

omdat de commissie na een eerste behandeling bijkomende informatie wenst waarvoor de kandidaat al dan niet wordt opgeroepen. In sommige gevallen nodigt de commissie derden uit, die over een bepaalde materie een deskundig advies kunnen verstrekken.

Over de evolutie in de loop der jaren van het aantal behandelde dossiers bestaan geen cijfers, maar het is zeker dat hier eveneens sprake kan zijn van minstens een verdubbeling vermits de voorgelegde aanvragen er niet eenvoudiger op zijn geworden. De eerste jaren behoorden de erkende journalisten hoofdzakelijk tot de dag- en weekbladpers en in mindere mate tot de openbare omroep en het agentschap Belga. Het aantal freelancers was beperkt en van privé-zenders was geen sprake. De jongste tien tot vijftien jaar is daar een geweldige verandering in gekomen.

Van de dossiers die tot erkenning leiden, komt thans ruim de helft van de niet-openbare omroep, lokale zenders, productiehuisen en dies meer of van freelancers. Dossiers van freelancers vergen doorgaans veel meer tijd dan die van vast aangeworven journalisten omdat veel meer documenten dienen onderzocht en dergelijke kandidaten in veel gevallen moeten worden opgeroepen. De commissie moet ook veel meer dan vroeger, gedragscodes bepalen voor de beoordeling van aanvragen die slaan op nieuwe vormen van journalistiek, die in het snel evoluerend medialandschap vanzelfsprekend meer dan ooit opduiken.

Om dit steeds groter wordend aantal dossiers te kunnen blijven verwerken, zonder achterstand op te lopen zoals bij de rechtbanken gebeurt, zou het permanent secretariaat versterkt moeten worden. Thans moet één secretaresse al het administratieve werk verrichten voor de Franstalige en Nederlandstalige afdelingen van zowel Commissie van Eerste Aanleg als de Commissie van Beroep. Dat wordt op korte termijn beslist onhoudbaar. Overigens groeit alvast aan Nederlandstalige zijde het besef dat de Erkenningcommissie nog veel zelfstandiger zou moeten kunnen werken, los van de journalistenverenigingen waarop ze nu nog voor een deel van de administratieve afhandeling is aangewezen.

Altijd goed om weten

- De volledige tekst van de juri-wet van 30 december 1963 staat op www.journalist.be.

- Onder de eerst erkende beroepsjournalisten bevinden zich naast Fernand Papon (zie pagina 13) nog klinkende namen, zoals die van Jan De Winter (nummer 7), Robert 'Bob' Van de Voorde (nummer 13), Frans Strieleman (nummer 15) en Leo Siaens (nummer 19).

- Het bleef wachten tot nummer 128 vooraleer de eerste vrouw aan de beurt was: Yvonne Monneman van Gazet van Antwerpen. Tweede erkende vrouwelijke beroepsjournaliste

was Maria Rosseels van De Standaard.

- Het Belgische kader voor 'beroepsjournalisten' kan als vrij uniek in de wereld worden omschreven. Er is wel degelijk sprake van een wettelijke omkadering, die de titel van 'beroepsjournalist' tot een officieel statuut maakt met alle (h)erkenning door publieke en private autoriteiten vandiens. Dat ontbreekt in bijvoorbeeld Nederland: daar beslist de beroepsvereniging NVJ exclusief over de uitreiking van de beroepstitel. Anderzijds berust het Belgische erkenningssysteem op zelfregulering vanwege

de mediasector zelf en heeft het niet het wurgende, autoritaire karakter van een Orde. Daarmee onderscheiden we ons grondig van het Italië van Mussolini en Berlusconi (zie DJ nr. 61).

- Beroepsjournalisten beschikken onder meer over meer dan interessante prijsvoordelen op het stuk van vervoer, en uitgerekend de prijsregeling bij de NMBS ondergaat per 1 februari e.k. een interessante wijziging. Voortaan kunnen alle beroepsjournalisten en stagiairs gratis treinen in 2de klas, in plaats van aan het 25 procent-tarief. Op vertoon van de perskaart kunnen ze bovendien nog altijd met

75 procent-korting reizen in 1ste klas.

- Opgelet evenwel, want vanaf 2005 vervalt het voordeel voor beroepsjournalisten met 15 jaar lidanciënniteit bij de VJJ/AVBB om gratis te sporen in 1ste klas.

- Zonder daartoe verplicht te zijn, kunnen erkende beroepsjournalisten ten allen tijde lid worden van de VJJ/AVBB. De betaling van de lidgelden voor 2004 loopt als een trein. Voor de anderen deed het VJJ-secretariaat intussen een 'rapport' op de bus. Alvast bedankt voor het hernieuwde vertrouwen!

(PD)

Dossier: 40 jaar erkenning

'Nummer 4' overwon de Wilde Bosspinnen

Oudste nog levende beroepsjournalist is Fernand Papon (75)

Jan Backx

Vrijwel alles wat door zijn handen ging was voor Fernand Papon – jarenlang 'eerste redactiesecretaris' bij de Antwerpse De Nieuwe Gazet – Driiing-end ! Nam hij de telefoon op, dan mocht de oproeper zich verwachten aan een krachtig en dwingend 'Hallo?!', wat treuzelaars meteen aanporde hun boodschap vooral kort, snel en duidelijk te formuleren. Steeg de temperatuur op de redactie wel eens tot het kookpunt, dan had Papon een uitroep uit een science fictionfilm achter de hand: het was weer eens tegen de Wilde Bosspinnen op ! Maar zijn journalistieke sérieux primeerde altijd. De reportageploeg die van een brand, een moord, een politieke veldslag, een mondain evenement terug neerstreek op het nest, vond bij hem een aandachtig luisterend oor: 'En... heeft het wat opgeleverd ?'

Fernand, een uiterst vitaal man van 75 die de Antwerpse bodem ruilde voor de zeelucht van Knokke, heeft zijn strijd tegen de Wilde Bosspinnen glansrijk gewonnen. Dat hij als 'Nummer 4' intussen de langstlevende Vlaamse journalist met het laagste erkenningsnummer geworden is – en bij uitbreiding een persbond-museumstuk – , neemt hij er heel filosofisch bij.

Papon behoort tot de generatie die in haar jeugd een wereldoorlog beleefde. Als tiener verloor hij zijn moeder aan een V-bominslag. Kort nadien ontsnapten hij, zijn zuster en hun vader door een speling van het lot op het nippertje aan de moordende V-bom op de Antwerpse cinema Rex. De relativiteit der dingen zit er dan levenslang in. Je wordt niet meer koud of warm bij het al dan niet compatibel zijn van een pc met een gsm.

"Eigenlijk wou ik naar de Koloniale Hogeschool. Ik droomde van een loopbaan in Belgisch Congo. Afrika boeide mij geweldig. Maar na de Grieks-Latijnse in het Antwerps Atheneum waren thuis de centen op. Ik moest de kost gaan verdienen. Mijn legerdienst sleet ik bij de persdienst. Mijn opvolger daar was Hugo Claus. Terug in Antwerpen ging ik aan de slag bij Caltex: assistent-waterklerk. Het duurde een maand of acht. In 1949 stapte ik aan de Brusselse Emile Jacquainlaan het bureau van Het Laatste Nieuws-hoofdredacteur Raymond Stijns binnen. Aangenomen ! Tegen 5.000 frank per maand... Mijn stek werd het Antwerpse Het Laatste Nieuws-kantoor, aan de Ommeganckstraat, waar Frans Grootjans de leiding had. Toen in 1958 iedereen naar de Wereldtentoonstelling ging kijken, verhuisden wij naar de lokalen van De Nieuwe Gazet, in hartje

Antwerpen. Die liberale stadskrant was opgekocht door Het Laatste Nieuws. Frans Grootjans drukte ons toen op het hart: "We gaan er heen als collega's, niet als veroveraars !"

Politiek, opera en film

Fernand Papon is zijn krantengroep altijd trouw gebleven. De drie facetten van zijn journalistieke persoonlijkheid kon hij er decennia lang volop laten schitteren. Als strijdvaardig formulerend politiek editorialist nam hij het naar de beste liberale traditie op voor kaderleden, kleine spaarders, zelfstandigen, kortom iedereen die in de

Fernand Papon: 'Ik zou me niet meer thuis voelen' (Foto Maîtrise)

natie zijn best doet maar zucht onder de wurgende fiscaliteit. En lang voor De Drie Tenoren en Helmut Lotti plots bon ton werden, stond Fernand Papon al bekend als verwoed melomaan-operaliefhebber. Op muzikaal vlak profileerde hij zich als een wandelende encyclopedie. Net zoals wanneer het over film ging. In zijn bestuursfuncties bij de plaatselijke pers- en film- persbond haalde Fernand

voor gala's ondermeer Pavarotti, BÉjart, Nourjev, Gregory Peck en Charlton Heston naar Antwerpen.

Hoe kijkt Nummer 4 vandaag aan tegen "de pers" ?

"Eerlijk, ik zou me niet meer thuis voelen. Zowat àlles wordt nu gelanceerd zonder checken. Je voelt vaak aan dat mensen gewoon niet weten waarover ze schrijven ! Vroeger leerde je de stiel via wegen van geleidelijkheid. Nu gaat het zo snel dat men op geen enkele bagage kan terugvallen. We ondergaan een virtueuze manipulatie van nieuws. Wie niet in het beroep zit, merkt het niet eens. We staan aan de rand van de anti-journalistiek. Sommige media hebben cultuur totaal gebannen. Het is nu vaak de totale woestijn, waaruit zelfs de oase is verdwenen. Bladenmakers zijn fabrikanten van grijze eenheidsworst geworden."

Is er dan nog wel iets waaraan een goedmenend jong journalist zich kan vastklampen, willen we weten.

Fernand Papon: "Zeker en vast. De nieuwe lichting confraters heeft in dit computertijdperk een weelde van documentatiemogelijkheden. Daar op een zinnige manier mee leren omgaan om zo objectief mogelijk informatie en duiding te brengen, dat is de grote uitdaging !"

Dossier: 40 jaar erkenning

Wanneer een statuut voor de journalist in bijberoep ?

Enkele weken geleden kreeg ik als 'oudere stagiair-beroepsjournalist' de vraag van de WJ of ik nog steeds als professioneel journalist werk voor een algemeen informatiemedium. Bij deze moet ik jullie meedelen dat ik sinds enige tijd niet langer werk als professioneel journalist.

'Moet', want het gebeurt met spijt in het hart. Eind dit jaar verlopen mijn erkenning en mijn perskaart.

Zoals zoveel beginnende journalisten diende ik enkele jaren geleden mijn aanvraag tot erkenning als stagiair in. Met succes. Ik was net begonnen als freelancer voor De Gentenaar/Het Nieuwsblad en droomde van een carrière als beroepsjournalist. Helaas zijn de moeilijke paden die een freelancer nog altijd moet bewandelen intussen genoegzaam bekend. Ik slaagde er wel in rond te komen met mijn stukken die ik intussen als schijnzelfstandige voor De Gentenaar pleegde. Maar in de loop van de bijna vier jaar die ik voor de VUM werkte, werden de werkomstandigheden steeds moeilijker, werden bijlagen geschrapt, verschoof de krant inhoudelijk van toegankelijk kwaliteitsblad tot populaire krant op Het Volk-formaat, en ging ik eerder minder verdienen dan meer. Nadat we ook nog onze auteursrechten moesten afstaan, ben ik er uiteindelijk node mee gestopt. Sindsdien werk ik als bediende in een sector die niks met de journalistiek te maken heeft.

Voor wie in een dergelijke situatie nog wil blijven schrijven in bijberoep, is tijdsgebrek vaak het grootste probleem. Bijkomende hindernis is echter dat de Erkenningscommissie nog altijd weigert om mensen die een ander hoofdberoep combineren met journalistiek in bijberoep een perskaart te verlenen. Zelfs een halftijdse job blijkt niet met een erkenning als zelfstandig journalist te verzoenen.

Ik vind dat onbegrijpelijk. In een sector waarin het als freelance journalist in hoofdberoep moeilijk is om het hoofd financieel boven water te houden, zou een beroepsfederatie mensen die er node voor kiezen om in bijberoep/halftijds actief te blijven in de journalistiek structureel en symbolisch kunnen steunen door het verlenen van een perskaart. Dat blijkt ook uit het recente eisenplatform dat de Werkgroep Zelfstandige Journalisten opstelde. Eis 10 houdt in dat zelfstandige journalisten moeten kunnen 'handel drijven'. En neen, dit hoeft hun onafhankelijkheid niet in het gedrang te brengen – een zelfstandig journalist zal daar als kwetsbaar figuur zelf ook wel over waken.

Pascal Goethals

Bijna erkenningsnummer NS 1383 af

'Vademecum voor zelfstandige journalisten'

Hiermee bestel ik

- ... exempla(a)ren van het Vademecum à 12 euro.
- ... exempla(a)ren als WJ-lid
(pas op: freelancers die aangesloten zijn bij de WJ ontvangen het Vademecum gratis!)
 als student (mits voorleggen van studentenkaart)
en betaal dan 7 euro per exemplaar.

In onze prijzen zijn BTW en verzendingskosten inbegrepen

VERZENDINGSADRES :

Naam (bedrijf/vereniging).....

T.a.v. dhr./mevr. .... Functie . ....

Volledig adres : .....

Tel. .... Fax : ..... e-mail adres : .....

Wenst u een factuur ? o JA / o NEEN BTW-nr. ....

FACTURATIE-ADRES (indien dit verschilt van uw verzendingsadres) :

Datum :

Handtekening :

VADEMECUM VOOR ZELFSTANDIGE JOURNALISTEN

2004

Pol Deltour
Luc Vanheerentals

U kunt deze bestelbon terugzenden of faxen naar
WJ-Résidence Palace – Blok C – Wetstraat 155 – 1040 BRUSSEL – Fax: 02/235.22.72
Betaling van 7 of 12 euro op rekening nr. 210 0319706 46 (Fortisbank)
Bijkomende info: tel. 02/235.22.70 of lisbeth.moons@journalist.be

Gij zult uw uitgever niet gijzelen

— Een column van Mark Vlaeminck

Vlaamse journalisten mochten dan onlangs wel in woord, in klank en in beeld berichten over spectaculaire gijzelingsacties in een Waalse verf-fabriek, zelf tot gijzeling overgaan doen ze tot nog toe niet. In het geval het toch ooit zo ver zou komen, kunnen ze maar beter rekening houden met enkele praktische tips.

Gijzelen, dat is iemand als onderpand nemen voor het nakomen van beloften of voorwaarden of voor het afdwingen van bepaalde eisen. Bankovervallers gijzelen klanten die toevallig staan aan te schuiven aan het loket. Op televisie geeft dat akelige beelden. Als kijker word je bang dat daar bloed zal vloeien en doden zullen vallen. Bedrogen werknemers in een verf-fabriek gijzelen hun directie die botweg weigerde te praten met de mensen die ze in radeloze onzekerheid hadden geduwd. Op televisie geeft dat geen akelige beelden, want als kijker weet je dat daar geen gangsters hun machinegeweren gaan leeg vuren.

Gijzelen mag niet. Laten we daarover akkoord gaan. Je berooft geen mensen van hun vrijheid.

Maar dat de scheve arbeidsverhoudingen die onlangs bij een sociaal conflict tot een gijzeling leidden, evenmin mogen, ook daarover moeten we het eens zijn. En die eensgezindheid is niet zo evident. Bij de gijzelingsactie in Manage had minister Patrick houmetegen-of-ik-doe-iets Dewael het in Terzake wel over die stoute syndicalisten, maar voor de stoute Sigma-directeurs was hij minder streng.

Mochten er bij het mislukken van het sociaal overleg tussen journalisten en uitgevers ooit situaties ontstaan waarbij de werknemers hun werkgevers gijzelen, dan kunnen beide partijen maar beter op een comfortabele afloop zijn voorbereid. En daarvoor kunnen er nu al maatregelen worden genomen.

Om te beginnen doen directeuren er goed aan hun bureau in te richten op het gelijkvloers. Nu resideren die heren graag op een zo hoog mogelijke verdieping waar ze, onbewust misschien maar symbolisch zeker, neerkijken op hun medewerkers. Als het ooit tot een gijzeling zou komen, kunnen ze beter ontsnappen uit een gelijkvloers vergaderlokaal dan door een kantelraam op de vijfde verdieping.

Journalisten die overwegen hun uitgevers tijdelijk van hun vrijheid te beroven, kunnen maar beter goed uitkijken wanneer ze tot die ongeoorloofde praktijken zullen overgaan. Het is immers de bedoeling dat er over die actie in de andere media uitvoerig wordt bericht en ook daar gelden deadlines en sluitingstijden. Vooraf even checken bij de collega's is geen overbodige luxe. Het installeren van straalverbindingen vergt organisatie. Voor de geschreven pers is een gijzeling op zaterdagochtend comfortabel, want dan is er tijd tot zondagavond om het zaakje redactioneel te coveren. Met uit-

(Foto Maitrise)

zondering voor Het Nieuwsblad op Zondag. Dat krantje kan dan weer op zondagochtend bij de bakker uitpakken met een echte primeur. In De Zevende Dag heeft Dewael een paar uur later rustig alle tijd om zeer boos in de camera te kijken en te zeggen dat het daar rap zal gedaan zijn als het nog lang zou duren.

Belangrijk is ook dat de gijzelnemers een goede relatie onderhouden met de plaatselijke burgemeester. Hij of zij moet immers in eerste instantie beslissen of er al dan niet een regiment bottines op de onverlaten wordt afgestuurd. En niets is zo weinig fotogeniek als gijzelnemers die al manu militari uiteen zijn geklopt nog voor VRT of VTM hun cameraploeg ter plaatse hadden. De timing moet strikt in de gaten worden gehouden. Journalisten die ten einde raad overwegen tot een gijzeling over te gaan, moeten ondertussen wel beseffen dat niet alleen uitgevers kunnen gegijzeld worden. Met enige zin voor creativiteit kunnen nog andere bevolkingsgroepen worden ontdekt die voor een korte opsluiting in aanmerking komen. De categorie er

hoofredacteurs bijvoorbeeld. Ook zij houden wel eens journalisten nutteloos en achteloos langer aan het lijntje dan goed is voor hun beider gezondheid en lopen, door het aldus verwekken van nervositeit, een hoger risico op ongecontroleerde reacties op de werkvloer.

Ja maar, merkt daar iemand op, hoofredacteurs die moet je niet meer gijzelen, want die zijn dat permanent. Hoofredacteurs worden gegijzeld door uitgevers zodat ze voortdurend wakker liggen van CIM-cijfers en van dalende oplages in plaats van zich zorgen te maken over de kwaliteit van het product waarvoor zij de journalistieke eindverantwoordelijkheid torsen. Tegen die bedenking kan ik weinig zinvolle argumenten aanvoeren.

Alhoewel. Er zijn ook mensen die graag gegijzeld worden. In mijn lange loopbaan heb ik een hoofredacteur gekend die niet beter vroeg dan gegijzeld te worden. En omdat niemand op de redactie tot de daad wou overgaan, gijzelde hij op de duur zichzelf dan maar. Een paar keer per dag sloot hij zich op in zijn bureau. Sleutel in het slot. Incommunicado. Voor niemand te bereiken.

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat hij bij die zelfgijzeling iedere keer vergezeld was van telkens weer hetzelfde slachtoffer: een jonge redactrice die hij om de paar uur naar zijn bureau riep waar zij de eerste beginselen van journalistiek moest onder de knie krijgen. Nou ja, onder.

In het begin keken wij daar van op. O, wat is er toen wat afgeroddel daar bij de koffieautomaat. Tot het nieuwe er af was. Een mens went immers aan alles. Ook aan gijzelingen. En journalisten zijn ook maar mensen.

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Jean Bruggeman tegen Het Laatste Nieuws en de heer Bart Pierreux, journalist

Met een brief van 12 juni 2003 dient de heer Jean Bruggeman klacht in naar aanleiding van het optreden van journalist Bart Pierreux van Het Laatste Nieuws op 8 februari 2003 en de dag erna, naar aanleiding van het tragische overlijden van het zoontje van klager. Na ontvangst van de klacht heeft de ombudsman van de Raad voor de Journalistiek contact opgenomen met de journalist en met de hoofdredacteur. Hij heeft hen de inhoud van de klachtbrief meegedeeld en gevraagd of er een minnelijke regeling mogelijk is. Het Laatste Nieuws heeft een uitvoerig antwoord bezorgd aan de ombudsman. De krant betoogt dat haar journalist geen fout heeft gemaakt, maar dat hij wel bereid is om het geschil minnelijk te regelen. Op 27 augustus 2003 heeft op voorstel van de ombudsman een ontmoeting plaatsgevonden tussen klager en de journalist, die vergezeld was van Raymond De Craecker, hoofd redactiebeheer van de krant. Na de bijeenkomst heeft klager met een brief van 3 september 2003 laten weten dat hij zijn klacht handhaaft en zijn argumenten hiervoor uiteengezet. Hierop heeft het hoofd redactiebeheer geantwoord in een brief van 15 september 2003, waarop klager nog een repliek heeft bezorgd met een brief van 3 oktober 2003.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 22 oktober 2003. De klager is in persoon verschenen. Samen met hem verschenen ook zijn zuster, Christine Bruggeman, en mevrouw Inge Mertens van de dienst slachtofferhulp in Brussel. De journalist is eveneens persoonlijk verschenen samen met de heer Raymond De Craecker, hoofd redactiebeheer. Beide partijen hebben mondeling en uitvoerig hun visie op de zaak toegelicht.

DE FEITEN

Op 8 februari 2003 in de voormiddag is het tweejarige zoontje van klager in tragische omstandigheden overleden in de ouderlijke woning. De gebeurtenissen zijn de daaropvolgende dagen in verschillende kranten weergegeven, ook in Het Laatste Nieuws. In de editie van 10 februari 2003 is een artikel van Bart Pierreux opgenomen, waarin de feiten worden weergegeven samen met de reactie van een aantal buurtbewoners. De journalist heeft de avond van de feiten en de dag erna verschillende keren, vooral telefonisch, contact opgenomen met familieleden van klager, met de bedoeling om aan hen een reactie te vragen en om een foto van het overleden kind te verkrijgen. Maar de gecontacteerde familieleden zijn daar niet op willen ingaan.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief, zijn daaropvolgende brieven en in zijn uiteenzetting betoogt klager dat het hem niet zozeer te doen is om de inhoud van het artikel dat over de zaak is verschenen, maar wel over de manier waarop de heer Pierreux is opgetreden voordat het artikel is verschenen. Klager vindt weliswaar dat er in het artikel een aantal onnauwkeurigheden staan, maar wil zijn klacht beperken tot de methode van nieuwsgaring van de journalist.

Volgens klager heeft de journalist op de avond van de feiten naar zijn ouders gebeld om inlichtingen te verkrijgen. De schoonbroer van klager heeft de telefoon opgenomen en meegedeeld dat de familie geen contact wou met de pers. Nog dezelfde avond heeft de journalist telefonisch contact opgenomen met een bejaarde tante van klager, die nog niet op de hoogte was van het drama. De dag erop heeft de journalist zich persoonlijk aangeboden bij de ouders en vroeg hij aan de zuster van klager, die de deur opendeed, een foto. Opnieuw werd meegedeeld dat men de pers niet te woord wou staan. Enkele uren later heeft de journalist getelefoneerd naar de zuster en de schoonbroer van klager, waar hij hetzelfde te horen kreeg.

Klager betoogt dat de journalist door zijn aandringen op 8 en 9 februari 2003 een inbreuk heeft gepleegd op het privé-leven van zijn gezin en dat hij een gebrek aan respect heeft getoond tegenover mensen die het overlijden van het zoontje van klager aan het verwerken waren.

In hun schriftelijke reactie en hun mondelinge uiteenzetting betoogen de journalist en het hoofd redactiebeheer van de krant dat zij begrip hebben voor het leed van klager en zijn familie. Toch is het de taak van de pers om ook over dramatische gebeurtenissen waarheidsgetrouw te berichten. Een journalist mag daarbij niet enkel afgaan op de beperkte mededelingen die daarover door officiële instanties worden verstrekt. Hij moet ook zelf de nodige informatie verzamelen. De beste bron daarvoor zijn meestal de rechtstreeks betrokkenen. In veel gevallen zijn die trouwens graag bereid om de pers te woord te staan.

Het klopt dat de heer Pierreux in de avond van 8 februari en de dag erop een aantal familieleden van klager heeft gecontacteerd en dat hem is meegedeeld dat de familie geen contact wou met de pers. Maar het is niet altijd mogelijk om in te schatten of degene die een dergelijke mededeling namens de hele familie spreekt. Bovendien is de heer Pierreux steeds tactvol opgetreden. Hij heeft zich zeker niet opdringerig opgesteld. In het artikel wordt, op basis van getuigenissen van buurtbewoners, bovendien een positief beeld geschetst van klager en zijn gezin.

BESLISSING

Het recht van Het Laatste Nieuws om te berichten over het dramatische overlijden van het zoontje van klager staat niet ter discussie.

De krant betoogt daarbij terecht dat ze zich niet moet beperken tot officiële mededelingen, maar dat ze zelf aan bijkomende nieuwsgaring wil doen om haar berichtgeving zo volledig mogelijk te maken.

Toch houdt de door de journalist gebruikte methode, die erin bestaat achtereenvolgens contact te zoeken met verschillende familieleden, ernstige risico's in. Een eerste risico is dat familieleden, binnen een korte tijdspanne en dat terwijl ze een schokkende gebeurtenis aan het verwerken zijn, door dezelfde journalist herhaaldelijk opnieuw worden gestoord. Een tweede risico is dat rechtstreeks verwanten, die nog niet door de familie of door professionele hulpverleners op de hoogte konden worden gebracht van de feiten, er met een onverwacht telefoontje van een journalist over worden geïnformeerd.

In dit concrete geval heeft de journalist op onverantwoorde wijze risico's genomen en hij heeft hierdoor aan de betrokkenen ongetwijfeld bijkomend leed en extra stress berokkend. Het feit dat de journalist daarbij tactvol is tewerk gegaan, doet daar niets van af. Artikel 5 van de Code van journalistieke beginselen (1) bepaalt dat journalisten elke ongeoorloofde inmenging in pijn en smart moeten vermijden, tenzij overwegingen in verband met de persvrijheid dit

noodzakelijk maken.

De Raad voor de Journalistiek is van oordeel dat er in dit concrete geval geen overwegingen in verband met de persvrijheid waren die een herhaaldelijk contacteren van de familie Bruggeman konden verantwoorden. Nadat hem een eerste keer was meegedeeld dat de familie geen contact wou met de pers, had de journalist in deze zaak de wil van de betrokkenen moeten respecteren. Een journalist moet in beginsel, kort na de gebeurtenissen, het leed van slachtoffers en hun omgeving respecteren en hij zal ze bijgevolg niet herhaaldelijk lastig vallen.

De klacht is gegrond.

Brussel, 11 december 2003

(1) *Code van journalistieke beginselen, aangenomen door de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB), de Belgische Vereniging van Dagbladuitgevers (BVDU) en de Nationale Federatie van Informatieweekbladen (NFIW) – sinds 1999 FEBELMA – in 1982.*

Scheef bekeken

"Wat voor een vertoning hebben onze beide nationale zenders daar in prime time op ons los gelaten? Het prinselijke paar, agenda vullend, geboortekaartjes beantwoordend, pannenkoeken bakkend, rondskiënd en in de helikopter overvliegend. (...) Het was van een zelden vertoonde klefheid, waarbij even de meest elementaire journalistieke reflexen vrolijk bij het restafval werden gezet. Het grootste risico dat de aanwezige reporters liepen, was dat het prinselijke paar te abrupt zou zijn gestopt, want dan hadden de journalisten ongetwijfeld met hun neus in de bilspleet van Filip vastgezeten. (...) Denken ze daar bij VRT en VTM dat de hele bevolking verslaafd is aan Story? En dat is dan nog een belediging voor Story, want zelfs die durven af en toe nog wél eens relevante informatie brengen. De Pfaffs op het koninklijk paleis. Gelukkig was het maar één aflevering."

Yves Desmet in De Morgen van 6 december 2003

"Wij hadden ons willen aansluiten bij de gelukwensen aan de collega's van De Morgen, naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van hun krant. De kwaadwillige houding van de commentaarschrijver van De Morgen bemoedigt dat. Het is blijkbaar zijn vaste gewoonte geworden Gazet van Antwerpen in verband te brengen met het Vlaams Blok. (...) Zijn beweringen zijn vals. Zo schreven we niet op de voorpagina dat het OCMW-huis van schepen Pauwels een 'sociale woning' was. En de persmededeling van het Vlaams Blok kwam een dag na de publicatie in Gazet van Antwerpen. De heer Desmet mag zich als 'absoluut Blokbestrijder' veel permitteren. Wij meten ons geen aureolen aan. De journalisten van Gazet van Antwerpen doen aan journalistiek, ze zijn geen propagandisten van partij X of bestrijders van partij Y. Zij pogen onbevooroordeeld aan journalistiek te doen en sluiten daarbij niets of niemand uit."

De redactie van Gazet van Antwerpen in een lezersbrief in Knack van 10 december 2003

"Bij het begin van paars-groen kreeg de regering opvallend veel krediet van de media. Dat is niet zo gek: uit een onderzoek dat onlangs in het vakblad De Journalist is gepubliceerd, blijkt dat bij de verkiezingen van 1999 de helft van de journalisten groen stemde en 30 procent voor de socialisten, in 2003 was dat net omgekeerd. Met andere woorden: de linkse meerderheid in de media is groter dan in een doorsnee staalbedrijf. Als een tandarts op de VLD stemt, heeft dat in principe geen effect op de kwaliteit van zijn werk. Maar als het gros van de journalisten links is, zie je dat wel degelijk aan de berichtgeving. Aanvankelijk heeft dat het paars-groene project in België goed geholpen en werd 'kaloten kloten' het favoriete spelletje van veel journalisten. Sinds de kranten steeds meer kritiek op de regering publiceren, hebben de ministers het daar duidelijk moeilijk mee."

Derk-Jan Eppink, oud-journalist en momenteel woordvoerder van de liberale Europese commissaris Bolkestein, in Knack van 26 november 2003

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Gert Verhellen, advocaat tegen De Morgen en de heer Douglas De Coninck, journalist

Met een brief van 26 februari 2003 dient de heer Gert Verhellen, advocaat in Brussel, klacht in naar aanleiding van een artikel dat op 15 februari 2003 is verschenen in de bijlage 'Reporter' van De Morgen onder de titel 'Een spannend onderhoud met Piet Van Haut'. Na ontvangst van de klacht heeft de ombudsman van de Raad voor de Journalistiek contact opgenomen met de journalist en met de hoofdredacteur. Hij heeft hen de inhoud van de klachtbrief meegedeeld en gevraagd of er een minnelijke regeling mogelijk is. De journalist heeft daarop een uitvoerig antwoord bezorgd aan de ombudsman. Hij verklaart geen enkele fout te hebben gemaakt. Dit standpunt is bezorgd aan de klager, die daarop nog een schriftelijke repliek heeft ingediend. De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 29 september 2003. Zowel de klager als de journalist zijn in persoon verschenen en ze hebben er mondeling hun visie op de zaak toegelicht.

DE FEITEN

Op 15 februari 2003 verschijnt in de weekendbijlage van De Morgen een uitvoerig stuk van de hand van D. De Coninck die beschrijft hoe een oplichter er vanuit de gevangenis in slaagt om daar herhaaldelijk door een hele reeks advocaten te worden opgezocht, soms tot verschillende keren per dag. Dit gebeurt onder allerlei fantastische voorwendsels en ondanks het feit dat verschillende stafhouders hun collega's voor de praktijken van de man hadden gewaarschuwd. Een van de advocaten die in het stuk worden genoemd is klager, die door de oplichter werd geraadpleegd in verband met een miljardentransactie.

Ter voorbereiding van zijn artikel heeft De Coninck klager opgebeld op 14 februari 2003 rond 19 uur. De Coninck heeft klager vragen gesteld over zijn bezoeken aan de gevangenis, en klager heeft de journalist daarover te woord gestaan. Tijdens het telefoongesprek zouden klager en de journalist ook enkele afspraken hebben gemaakt, maar over de inhoud daarvan lopen de versies uiteen.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief betoogt advocaat Verhellen dat tijdens het telefoongesprek op 14 februari is afgesproken dat de journalist diens naam niet zou vermelden in het artikel en dat hij het stuk voor publicatie nog ter nalezing zou aanbieden. Beide afspraken zijn niet nageleefd. Voorts staan er in het artikel feiten die niet kloppen en worden klager woorden in de mond gelegd die hij niet heeft uitgesproken. Tenslotte heeft de journalist ook misbruik gemaakt van de briefwisseling van de advocaat door eruit te citeren in zijn artikel.

Tijdens de hoorzitting stelt klager nog dat hij op de avond van het tele-

foontje tot 22.30 uur op zijn kantoor is gebleven en dus bereikbaar was voor de journalist. Maar hij heeft pas dagen nadien van kennissen vernomen dat het stuk al verschenen was de dag nadat het telefoongesprek plaatsgevonden had. Hij zegt ook dat hij de relevantie niet inziet van het geven van zijn volledige naam, temeer daar andere advocaten in het artikel enkel met hun initialen worden genoemd. In het algemeen verwijt klager de journalist dat die niet fair is geweest.

Douglas De Coninck betoogt dat er met advocaat Verhellen nooit is afgesproken dat diens naam niet zou worden vermeld en dat het artikel voor publicatie eerst ter inzage zou worden overgemaakt. Wel werd tijdens het telefoongesprek duidelijk dat klager geen lezer was van De Morgen. De Coninck heeft daarop aangeboden om het artikel ter kennisname door te mailen. Hij deed dat om de advocaat ter wille te zijn, aangezien de advocaat ook bereidwillig op zijn vragen had geantwoord. Maar uiteindelijk is de tekst van het artikel toch niet doorgemailed omdat het stuk pas heel laat af was. De Coninck zegt dat het inderdaad gebruikelijk is om geïnterviewden voor publicatie inzage te geven van hun verklaringen. Maar hier is er geen sprake van een eigenlijk interview, maar werd de advocaat enkel om een reactie gevraagd op feiten waarvan de journalist kennis had gekregen.

De Coninck ontkent ook dat er een afspraak is gemaakt om Verhellens naam niet voluit te vermelden. Het klopt dat in het artikel sommige advocaten alleen met hun initialen werden genoemd, maar daar waren redenen in verband met de privacy voor die in het geval van advocaat Verhellen niet voorhanden waren. Overigens zijn nog andere advocaten in het artikel met hun volledige naam vermeld.

Volgens De Coninck heeft hij de woorden van klager correct weergegeven. Hij heeft ook geen fout gemaakt door uit brieven van de advocaat aan zijn cliënt te citeren. De brieven werden hem door de cliënt ter inzage gegeven zonder dat daarbij enig voorbehoud is gemaakt.

De Coninck zegt dat zijn artikel relevant is omdat het beschrijft hoe een oplichter erin is geslaagd een hele reeks advocaten voor hem te laten werken.

BESLISSING

Uit de gegevens van de zaak blijkt dat de journalist de klager heeft opgebeld in functie van een bronnencontrole, onder meer om de echtheid van de briefwisseling van de klager na te gaan. Uit de gegevens van de zaak blijkt eveneens dat de weergave in het artikel van de inlichtingen die de klager verstrekke, door deze laatste niet werden tegengesproken op de hoorzitting van 29 september 2003.

Afspraken over bekendmaking van namen of voorinzage van teksten moeten nageleefd worden maar dienen juist om die reden duidelijk en ondubbelzinnig te zijn. Het is echter onvoldoende duidelijk dat de journalist met de klager heeft afgesproken dat diens naam niet voluit zou worden vermeld en dat de tekst vooraf ter inzage zou worden overgemaakt. De afspraken in deze zaak werden niet of althans onvoldoende gepreciseerd om te kunnen gewagen van een fout van de journalist.

De klacht is ongegrond.

Brussel, 11 december 2003

De crisis op de nieuwsdienst van de VRT-televisie lijkt bezworen met de bevestiging van **Leo Hellemans** als algemeen hoofdredacteur. Leo (52) leidde de televisienieuwsdienst al van 1996 tot 2002, waarna voornaamgenoot De Bock het roer overnam tot de gekende 'onherstelbare vertrouwensbreuk' met een deel(tje) van de redactie daar een einde aan maakte.

♦♦♦

Bij zijn eerste publieke optreden als 'nieuwe' hoofdredacteur counterde Hellemans eind november alvast de critici die vinden dat de VRT te veel geld opsloort. "Voor 11 eurocent belasting per dag – of 1,3 procent van de totale Vlaamse begroting – krijgt de Vlaming twee televisie- en zes radionetten terug, en niet zomaar de eerste beste."

♦♦♦

Onder Hellemans wordt adjunct-hoofdredacteur **Wim Willems** verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het Journaal (en Karrewiet !).

♦♦♦

Adjunct-hoofdredacteur **Kris Hoflack** krijgt de dagelijkse leiding over TerZake, Koppen, De Zevende Dag, Panorama, Coninx & Van Wijck en Villa Politica.

♦♦♦

Begin 2004 komt er nog een derde adjunct-hoofdredacteur in de persoon van **Ivo Belet**. Hij wordt verantwoordelijk voor de extra verkiezingsprogramma's die er in de aanloop naar de gemeenschapsverkiezingen van 13 juni 2004 aankomen.

♦♦♦

De dagelijkse leiding van de sportdienst blijft in handen van **Frank Van Laeken**. Hem staat straks de drukste sportzomer in vele jaren te wachten, met EK Voetbal, Ronde van Frankrijk, Olympische Spelen en twee tennistoernooien – stuk voor stuk evenementen waarop de VRT de uitzendrechten heeft.

♦♦♦

De VRT zou in de zomer dan ook graag een derde net op de kabel brengen. Dat is althans de vurige wens van **Aimé Van Hecke**, die zich sinds eind november overigens volwaardig directeur televisie kan noemen. Aan dat laatste ging de afspraak vooraf dat het mediabedrijfje van Van Hecke echtgenote zoals in het verleden geen rechtstreekse onderhandelingen zal voeren met de VRT.

♦♦♦

Storm geluid bij de VRT, vallen weer enkele fikse windstoten te noteren in Vilvoorde bij VTM. Het begon met **Eric Goens** (34), totduver hoofdredacteur van Telefacts, die gepromoveerd werd tot hoofdredacteur van het VTM-nieuws. Juist, naast de van de VRT overgewaaid **Stef Wauters**.

♦♦♦

Begin december dan diende **Yves Ponnette**, de degelijkheid zelve als het over politieke berichtgeving gaat, de VTM-nieuwsdienst te verlaten omwille van 'aanslepende meningsverschillen'.

♦♦♦

Kort nadien bevestigde VTM het verdwijnen van **Kris Borgraeve** als nieuwsanker. Kris mag vanaf 29 december wel een nieuw spelprogramma presenteren.

♦♦♦

Terug naar de VRT, waar de directie overweegt om het (succesvolle) on-line-nieuwsproject VRT-nieuws.net te verrijken met een **SMS-dienst**.

♦♦♦

Terwijl de VMMA, moeder van VTM, wil gaan investeren in haar andere (en volle) dochter **Paratel**. Dat is uitgerekend het bedrijf dat zich toespitst op interactieve telecommunicatie via internet, GSM/SMS etcetera.

♦♦♦

Bij De Standaard scheiden de wegen met **Frank Albers** van De Standaard der Letteren voorlopig dan toch niet. Hoofdredacteur Peter Vandermeersch en Frank Albers praatten de voorbije weken wel over een nieuwe invulling van DSDL.

♦♦♦

De Morgen is 25, en vijf personeelsleden maakten die kwarteeuw ook persoonlijk rond bij de krant. Frank Schlömer, Tony Landuyt (zie ook pagina 6) en directiesecretaresse Joke Beysen kwamen over van Volksgazet, Jan Temmerman en telefoniste Marleen Toch van Vooruit.

♦♦♦

Van het jubileum maakte De Morgen gebruik om – eindelijk ! – een digitale

versie van de krant te lanceren. Onmiddellijke concurrenten De Tijd en De Standaard gingen in respectievelijk 1996 en 1998 al on line. Tot het einde van het jaar is www.demorgen.be gratis toegankelijk, vanaf dan moet een abonnement worden betaald.

♦♦♦

Www.politicsinfo.net, de politieke nieuwssite die drie jaar terug in het leven geroepen is door Jurgen Verstrepen, is nog steeds niet rendabel. De site is nu overgenomen door TVLokaal.com, zeg maar Vivant-voorman Roland Duchâtelet. Duchâtelet waarborgt in De Standaard wel de onafhankelijkheid van de Politicsinfo-redactie.

♦♦♦

Paul Goossens, Europa-journalist van Belga, heeft de toorn opgewekt van Buitenlandminister Louis Michel (MR). Belga had waarheidsgetrouw gerapporteerd hoe België een beetje zielig buiten een Frans-Duits-Brits onderonsje over defensie gehouden was. Waarop Michel: "Vanaf nu vertel ik de pers alleen nog wat mij persoonlijk goed uitkomt."

♦♦♦

Het kan nog erger. **Filip Dewinter**, van het Vlaams Blok, heeft de VMMA gevraagd om twee afleveringen van de prestigieuze fictiereeks The West Wing te censureren omdat daarin het Flemish Bloc omschreven wordt als een "bende ultranationalisten, skinheads en neonazi's in driedelig maatpak". VMMA weigert.

♦♦♦

Het gaat om hetzelfde **Vlaams Blok** dat zich na een arrest van het Hof van Cassatie opnieuw voor een correctionele rechter moet verantwoorden voor inbreuken op de racismewet. Racistische persdelicten vallen, in tegenstelling tot politieke misdrijven, niet onder de bevoegdheid van het hof van assisen. Dus is het woord nu aan het Gentse hof van beroep, aldus Cassatie.

♦♦♦

Nog een manier om de persvrijheid te fnuiken: de nieuwsstudio binnenvallen tijdens het uitzenden van het journaal. Zoals de Arabisch-Europese Liga op 9 december presteerde bij VRT-TerZake en het ATV-journaal.

♦♦♦

Het gaat om dezelfde **Arabisch-Europese Liga** waarvan de woordvoerder **Ahmed Azzuz** ook al terecht staat voor het uiten van bedreigingen aan het adres van VTM-journalist Kris Borgraeve in Antwerpen vorig jaar.

♦♦♦

Yves Barbieux, van het Nieuwsblad, is vrijgesproken voor het publiceren van robotfoto's in het kader van het Bende-van-Nijvel-onderzoek vlak voordat die tekeningen op Oproep 2020 op VTM werden getoond. De politiemann die hem de foto's bezorgde ging vrijuit voor schending van het beroepsgeheim.

♦♦♦

En **Luk Alloo** is vrijgesproken voor de handel in namaak-Roloxen die hem in Gent ten laste werd gelegd. In Alloo Undercover op VTM had de journalist levensecht aangetoond hoe makkelijk namaakartikelen te krijgen zijn.

♦♦♦

Het proces tegen journalist **Marc Goossens** voor het gebruik van een scanner (Aanklager: "We hebben niets gevonden dus hij heeft er zeker één !") is intussen nog maar eens uitgesteld, dit keer naar 6 januari 2004.

♦♦♦

Het **Dendermondse parket** hanteert overigens steeds driestere methodes om de informatiekanaal van Marc Goossens bloot en droog te leggen. De AVBB verstuurd brieven naar het Dendermondse gerecht, de gerechtelijke hiërarchie, de minister van Justitie en de Kamer- en Senaatscommissies voor Justitie om te waarschuwen dat het dossier nu al rijp is voor een nieuwe verordening van België in Straatsburg.

♦♦♦

De Belgische federale politie kondigt inmiddels een overleg met de media aan over het instellen van een '**media-alarm**' bij bepaalde dringende incidenten. Dat zou het scannen van politiefrequenties overbodig maken. Althans wanneer het systeem beter zou functioneren dan volgens onze broeders van de NVJ in Nederland het geval blijkt te zijn.

♦♦♦

Pierre Swennen, ex-RTBF-journalist, heeft voor de rechtbank een schadevergoeding van 10.000 euro verkregen van barones Marie-France Botte. De strijdster tegen kinderprostitutie had de journalist openlijk voor pedofiel uitgemaakt – waarna hij zijn werk verloor.

– Vraagje over kunstonderwijs? –

Of over steun aan kunstenaars, loopbaanonderbreking, adoptie, minimumnormen voor huurwoningen ... ? Kortom, u heeft een vraagje voor de Vlaamse overheid? U krijgt van ons meteen het antwoord, of we wijzen u de weg ... elke werkdag tussen 9 en 19 uur.

De Vlaamse Infolijn
0800 / 3 02 01

Uw gids door de Vlaamse overheid